

CAPÍTOL 1

A finals de novembre començaven les nits sense son. Llargues hores d'infern destinades a entendre per què ho havia tornat a fer, per què no se'n desdeia amb una senzilla trucada quan encara podia fer-ho, per què havia caigut novament al parany. Per què, en definitiva, havia acceptat fer-se càrrec, per vintè any consecutiu, del Sopar de Nadal. A mitjan desembre, quan ja no podia més de tanta vigília escruixidora, començava un insomni constructiu: llargues hores laborioses destinades a dissenyar un projecte sòlid, detallat i creïble per explicar la fugida imminent i definitiva de la cita familiar a la Vall. Cap al dia vint, posem al voltant del solstici d'hivern, ja havia enllestit el projecte d'alliberament.

La fugida no era tan imminent, en realitat: el Projecte d'Alliberament era sempre per al Sopar de Nadal de l'any següent, mai de l'any en curs. Per a l'any en curs sempre feia tard. Havia fet tard. No tenia

escapatòria, es deia. Com en podia tenir, si tan bon punt la Germana trucava per dir què-farem-per-Nadal la Rita sabia que altra vegada havia fet tard, que la pregunta era retòrica i només la contestaria amb la resposta ja fixada per la inèrcia de la mandra hivernal i el pes dels afectes, que mobilitzen una quantitat desproporcionada de culpes, emocions contradictòries i tasques pendents, més encara si tenim en compte que en una tradició iniciada cinquanta anys enrere ella havia fet d'amfitriona, organitzadora i cuinera els darrers vint, de manera que negar-se a aparèixer no podia ser rebut més que com un atac a l'estructura profunda de la cohesió familiar.

Quan la germana trucava («Què farem per Nadal?»), no veia, doncs, altra opció (a finals de novembre, sempre l'agafava d'improvís) que donar la resposta habitual («El de sempre, oi?»). Tot i que aquest any, la pregunta havia estat una altra («Què farem amb els papàs?») i, per un instant, la Rita va pensar que tot podia canviar. Però de seguida hi va caure («Els deixem per després de Nadal», va dir). I llavors, amb naturalitat, va arribar la pregunta de la Germana: «Què farem per Nadal?», i la resposta de la Rita va ser també la de sempre. Penjat el telèfon, es va quedar (com sempre) prostrada al sofà per la seva pròpia manca de coherència i per la irracionalitat del seu autosacrifici. Es va veure a si mateixa encaminar-se cap a aquell núvol tòxic que l'atreia i la crida-

va malgrat l'oposició de les seves forces interiors (tan interiors que mai no aconseguien emergir), un núvol que guanyava densitat a cada passa que feia i que no perdria el monstruós volum fins haver alliberat tota la càrrega d'esclavatges corrosivament tolerats: quilòmetres de carretera fins a la Vall, arribada a la casa buida, on calia digerir cada paret gelada, cada racó, cada objecte, records encara massa recents, cicatrius fibroses que s'enquistaven, cues a les botigues per comprar estrictament els mateixos ingredients locals de sempre perquè l'escudella no podia sofrir cap experiment innovador, parar taula per dotze i mai no trobar dotze gots iguals (sense adonar-se que ja feia anys que eren menys, que aquest any només serien sis i que tampoc no trobaria sis gots iguals malgrat haver-los comprat per dotzenes al llarg dels anys i haver-ne trencat només uns quants), fer front a regals incomprensibles (per sort i gràcies al Cunyat, aquest any no n'hi hauria)... En uns segons, li van passar les successives escenes per davant, el Cunyat posant damunt la taula, un per un i amb un copet sec, el reguitzell de suplementes que es prenia abans de sopar amb l'objectiu de viure en òptima forma física més enllà dels cent anys, el Cunyat parlant de l'última novetat que havia descobert per envellir molt i bé, l'any anterior havia estat la plasmafèresi contra l'Alzheimer («Us espantaríeu si sabéssiu com han pujat les accions del laboratori, cal mirar-s'ho, cal mirar-s'ho, això de canviar-se el plasma cada mes!»), el Cunyat

negant-se a menjar cansalada però demanant més galets (trencant així la sagrada proporció d'una escudella de recepta mil·lenària), el Cunyat intentant de nou que la Rita es criocongelés amb ells (perquè havia convençut la dona i els fills i ara volia convèncer també la Rita, perquè, deia ell, per què criocongelar-me si he de renéixer en un món on no *em* coneixerà ningú), la Germana dient-li, deixa de mirar fixament la Rita, si no es vol criocongelar deu ser per alguna cosa, i la Rita negant-s'hi de nou, perquè el que més l'espantava a ella no era que en despertar no la coneguessin, sinó que ella no conegués ningú, però sobretot l'aterrava que l'única persona que pogués conèixer en aquell hipotètic futur fos el Cunyat. I la Germana de nou. La Germana apagant-se, aquella germana petita que sempre havia estat la promotora entusiasta de la cita, ella, que acollia la proximitat del Nadal amb una il·lusió inequívoca, gairebé pueril, però que queia en una melancolia de plom quan arribava el moment. I el Petit, el Petit que en tenia prou amb mitja dotzena de cullerades que es duia a la boca sense alçar els ulls del mòbil. I el Nen, també designat, però no per la pantalla sinó per un turment interior indesxifrabable, un turment nascut a l'adolescència i que ara, acabats de fer els vint-i-tres anys, continuava creixent. El Nen barallant-se amb el pare per alguna nimietat i la baralla creixent fins a nivells mai vistos anteriorment a les reunions familiars. El Nen tancant la tapa del piano amb un cop sec perquè

algú li ha demanat una nadala, o una cançó de moda o fins i tot una cançó dels vuitanta, dels seixanta o dels quaranta, massa melòdica pel seu gust. El Nen anant-se'n a dormir malhumorat, la Germana exclamant «Madura, Nen, madura!», la queixa de la Palmira («Per què mai no ens toca el que li demanem?») i la Rita escapant-se a la cuina per rentar les olles i les plates greixoses abans que una plenitud estomacal ja només apta per a organismes joves li impedís aixecar-se de la cadira i, finalment, l'endemà o l'endemà passat, amb una ressaca persistent, desfer els quilòmetres recorreguts només dos dies abans. No. No es podia creure que ho hagués tornat a dir. Però ho havia dit. «El de sempre, oi?». «Perfecte, doncs te n'encarregues tu», havia dit la Germana.

Dit això i per estrany que sembli, la Rita arribava al Sopar pletòrica d'ànims. Tot gràcies al Projecte d'Alliberament del Sopar, que anunciaria a l'hora de les postres amb un discurs prèviament preparat (en duia un esquema algorítmic a la bossa, com els que feia en els diagnòstics, que contemplava una resposta per a cada objecció dels comensals, per a cada intent de suborn o de xantatge emocional). Era important anunciar-ho un any abans, que els convidats poguessin fer plans pels futurs Nadals sense la Rita. Tampoc no descartava que, per exemple, la seva negativa a continuar fos una inspiració per als altres (passa sovint, que hi ha aquesta mena de coses que un no diu perquè espera que les digui un altre). Els

